

Innst. S. nr. 11

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument nr. 8:96 (2006-2007)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om endringer av vilkår for studiefinansieringsordninger slik at skillet mellom borte- og hjemmeboende studenter fjernes, samt at inntekts- og formuegrensen økes

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

I

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å fjerne skillet mellom borteboende og hjemmeboende studenter, slik at alle studenter, uavhengig av bosted, har samme mulighet for utdanningsstøtte gjennom Lånekassen.

II

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for gradvis å heve inntektsgrensen for hva man kan tjene før stipendandelen blir redusert.

III

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for gradvis å heve grensen for hvor mye studenter kan ha i formue før de får redusert stipendandel."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Freddy de Ruiter, Anniken Huitfeldt, Gerd Janne Kristoffersen, Anna Ljunggren og Torfinn Opheim, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen, Jon

Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt, fra Høyre, Gunnar Gundersen og lederen Ine Marie Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Lena Jensen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen, fra Senterpartiet, Anne Tingelstad Wøien, og fra Venstre, Odd Einar Dørum, viser til de framsatte forslag og vil understreke, som forslagsstillerne sier, at det er tverrpolitisk enighet om gratisprinsippet innen høyere utdanning. Alle skal ha mulighet til å ta høyere utdanning uavhengig av sosial bakgrunn og økonomi. Norge har derfor et godt utbygd og sterkt studiefinansieringstilbud. Støtten gis som lån eller som stønad avhengig av en rekke forutsetninger som forslagsstillerne redegjør for i forslaget, og som statsråden utdyper i brev til komiteen av 22. august 2007. Det er lang tradisjon for at utdanningsstøtten skal kompensere for de utgifter det innebærer å måtte flytte fra hjemstedet for å ta utdanning.

Komiteen ser med bekymring på påstanden om at studenter bevisst omgår regelverket for tildeling av stipend. Komiteen vil derfor be departementet om å gjennomgå Statens lånekasses rutiner for å sikre at ordningen på en best mulig måte ivaretar intensjonen i stipendordningen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at det i forslaget legges fram argumenter for at skillet mellom "hjemmeboende" og "borteboende" studenter bør fjernes. Flertallet er av den oppfatning at dette vil bryte med prinsippet om at utdanningsstøtten skal kompensere for de utgifter det innebærer å måtte flytte fra hjemstedet for å ta utdanning. Forslaget vil også ha så store og uoversiktlige kostnads- og budsjettmessige konsekvenser at flertallet ikke mener det er en riktig prioritering av ressursene framover å endre dette prinsippet. Forslagsstillerne peker på at dagens skille mellom "hjemmeboende" og "borteboende" studenter gir seg utslag i stor kreativitet for å "lure" systemet. Dette er alvorlig om

det medfører riktighet, og flertallet ber om at Statens lånekasse for utdanning heller ser på hvordan man kan avsløre en slik type tilpasning. Dersom det medfører riktighet at juks er et stort problem, vil det være med på å undergrave hele utdanningsfinansieringens legitimitet.

Flertallet mener også at det er fornuftig å ha en øvre grense for hvor mye en student kan ha i inntekt før man avkorter utdannings- og forsørgerstipend. Det må fortsatt være slik at utdanningsstøtte gis for å gi alle samme mulighet til utdanning. At noen klarer å opprettholde full studieprogresjon samtidig som de har en høyere inntekt enn disse grensene forutsetter, endrer ikke dette prinsippet. Flertallet er opptatt av at det skal legges til rette for en utdanningsfinansiering som gir effektiv hjelp til at studenter kan gjennomføre studiet med full progresjon. Det er målet med støtten. At det kan gi seg utslag i at studenter tilpasser sin lønnede arbeidsinnsats, kan ikke flertallet se er en stor utfordring. Flertallet merker seg også av statsrådets brev til komiteen datert 22. august 2007 at en endring eller fjerning av beløpsgrensene for inntekt vil få svært store budsjettmessige konsekvenser.

Flertallet viser til at Regjeringen høsten 2007 vil legge fram en stortingsmelding om evaluering av Kvalitetsreformen, og at denne vil drøfte studiefinansieringsordningen for studenter i høyere utdanning.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener derimot at Regjeringen bør se nærmere på forslaget om at utdanningsstipend og forsørgerstipend ikke bør være behovsprøvd mot studentens egen formue. Det kan være mange grunner til at studenter har formue, men en viktig grunn er ofte at man i ung alder har mistet en eller begge forsørgere. De studentene som er i denne situasjonen, har mistet en del av sitt viktigste nettverk, og formuen bør gi dem en trygghet, ikke en ulempe. Formuen kan da bestå av familiehytter, livspoliser eller liknende, som i mange tilfeller ikke gir direkte og tilgjengelig avkastning. Disse medlemmer ber derfor Regjeringen vurdere å fjerne formue som grunnlag for behovsprøving av utdanningsstøtte. Gir formuen avkastning, vil den også gi inntekt. Beløpsgrensene for inntekt burde dermed i de fleste tilfeller kunne fange opp dette.

Disse medlemmer vil samtidig understreke at det er viktig å ivareta hele studentgruppens mulighet til å ta høyere utdanning, også ved private utdanningsinstitusjoner, uavhengig av foreldrenes økonomi. Disse medlemmer vil i den forbindelse peke på at man under regjeringen Bondevik II økte grensen for låneopptak for disse studentene, nettopp for å gi alle en reell rett til selv fritt å kunne velge innenfor høyere utdanning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å behandle studenter så likt som mulig. Det er både et gode for den enkelte student og et gode for samfunnet at borgerne velger å ta

høyere utdanning. Disse medlemmer mener det er urimelig at enkelte studenter nektes mulighet til å få offentlig støtte til utdanningen sin, bare fordi de bor hjemme under studiene. Det er viktig at studiestøtte fra det offentlige sikrer alle like muligheter til utdanning, men dagens system fungerer som en effektiv forfordeling av studenter som bor hjemme. De får ingen økonomisk oppmuntring fra offentlige ordninger til å ta høyere utdanning.

Disse medlemmer vil påpeke at det er to grupper som ikke har mulighet til å få maksimal stipendandel på førti prosent; nemlig de "hjemmeboende studentene" og studenter som tjener mer enn 116 983 kroner i året. Vi vet at flere studenter som er "hjemmeboende" ofte også har plikter og ansvar i hjemmet som vanskeliggjør en flytting. Videre ser vi at samværsordninger kan være en hindring for den enkelte, hvor den enkelte får et vanskelig valg i forhold til økonomi og samvær. I tillegg må mange studenter betale husleie selv om de bor i foreldrenes hus, noe som ytterligere forsterker det økonomiske tapet en har ved å bo hjemme. En likebehandling for studentene uansett bosted er derfor et viktig utgangspunkt, uansett hvilken boform den enkelte velger. Derfor bør de såkalte "hjemmeboende studentene" ha samme rettigheter som de "borteboende studentene".

Disse medlemmer er uenig i at studenter som både klarer å avlegge eksamen i rett tid og å tjene gode penger på arbeid ved siden av studiene, skal straffes for det. Disse medlemmer mener det er viktig å legge til rette for at studenter skal kunne være heltidsstudenter og slippe å måtte arbeide ved siden av studiene for å få nok penger å leve av, men mener det er svært uensiktsmessig at studenter med stor arbeidskapasitet skal straffes for det gjennom å få en redusert lån/stipendandel fra det offentlige. Disse medlemmer fremmer forslagene i dokumentet.

Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittspartiets forslag i Dokument nr. 8:75 (2006-2007), hvor det foreslås å gi ekstra stipend til studenter som avlegger eksamen i flere studiepoeng enn normert. Disse medlemmer vil peke på at det i forslaget i Dokument nr. 8:75 (2006-2007) tas samme utgangspunkt som i dette forslaget, nemlig at ekstra arbeidskapasitet skal belønnes, ikke straffes, uavhengig om arbeidskapasiteten benyttes til å avlegge flere studiepoeng enn normert eller til å ha arbeid ved siden av studiene.

Disse medlemmer viser for øvrig til forslaget og begrunnelsen i forslaget.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å fjerne skillet mellom borteboende og hjemmeboende studenter, slik at alle studenter, uavhengig av bosted, har samme mulighet for utdanningsstøtte gjennom Lånekassen.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for gradvis å heve inntektsgrensen for hva man kan tjene før stipendandelen blir redusert.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for gradvis å heve grensen for hvor mye studenter kan ha i formue før de får redusert stipendandel.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:**I**

Dokument nr. 8:96 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om endringer av vilkår for studiefinansieringsordninger slik at skillet mellom borte- og hjemmeboende studenter fjernes, samt at inntekts- og formuegrensen økes, forslag I og II - vedtas ikke.

II

Dokument nr. 8:96 (2006-2007) - representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om endringer av vilkår for studiefinansieringsordninger slik at skillet mellom borte- og hjemmeboende studenter fjernes, samt at inntekts- og formuegrensen økes - forslag III - vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 18. oktober 2007

Ine Marie Eriksen Søreide
leder

Gunnar Gundersen
ordfører

